

ROMANIA

JUDETUL MURES

PRIMARIA COMUNA NADES

TEL: 0265 - 763112 , Fax: 0265- 763017

e-mail : nades @cjmures.ro, [www .nades. ro](http://www.nades.ro)

Nr. 459/31 .01 .2022

MEMORIU DE PREZENTARE

Conform Ordinului nr. 19/2010 pentru aprobarea Ghidului metodologic privind evaluarea adecvată a efectelor potențiale ale planurilor sau proiectelor asupra ariilor naturale protejate de interes comunitar Publicat in Monitorul Oficial, Partea I nr. 82 din 08/02/2010

a. Descrierea succintă a Proiectului de amenajament pastoral al Comunei Nadeș, și amplasarea acestuia în raport cu ariile naturale protejate de interes comunitar și de interes avifaunistic

Conform Codului de Bune Conditii Agricole si de Mediu (GAEC) stabilite în Regulamentul Consiliului UE nr. 1782/2003, România trebuie să mențină patrimoniul pastoral existent la data de 1 ianuarie 2007 (GAEC 11), asigurarea unui nivel minim de întreținere (GAEC 7), și evitarea instalării vegetației nedorite pe terenurile agricole (GAEC 10).

Condițiile foarte diferite în care sunt situate pajiștile precum și schimbările socio-economice din țara noastră, au condus la un anumit stadiu de degradare, și necesită o abordare integrată, interdisciplinară în vederea elaborării de noi soluții pentru gospodărirea rațională a patrimoniului pastoral.

Obiectivul fundamental pentru punerea în valoare a pajiștilor, este sporirea producției totale de furaje și a calității acestora, în concordanță cu o conversie optimă în produse animaliere ca urmare a unei bune valorificări a acestor suprafețe.

Legislația din domeniul pajiștilor (L.18/1991, OUG nr. 34/2013 și HG 1064/2013, cu completările și modificările ulterioare, L 86/2014, HG 78/2015), prevede modul de gestionare a pajiștilor, care se stabilește prin amenajamente pastorale, întocmite în concordanță cu obiectivele sociale, economice, și cu respectarea dreptului de proprietate asupra pajiștilor.

În conformitate cu prevederile OUG-34/2013 privind organizarea, administrarea și exploatarea pajiștilor permanente și HG nr. 1064/2013 – normele metodologice pentru aplicarea prevederilor OUG 34/2013 cu modificările și completările ulterioare, Proiectul de amenajament pastoral s-a întocmit pentru o perioadă de 10 ani pentru pajiștile din Comuna Nadeș, care deține în proprietate o suprafață de 736,86 de hectare de izlaz comunal Nades, (exclude terenul neagricol), 1780,32 hectare de pășune persoane fizice si juridice proprietate particulara și 506,00 hectare de fânețe, (cu utilizare mixta), fiind situate pe teritoriul administrativ al Comunei Nadeș, împărțite în 18 de trupuri de pășune și fânețe.

Amenajamentul pastoral reprezintă un îndrumar de lucru adaptat condițiilor locale, pentru valorificarea economică și durabilă a pajiștilor, astfel încât să permită menținerea biodiversității,

creșterea productivității, a capacității de regenerare a plantelor, utilizatorii având obligația să gestioneze pajiștile conform normelor tehnice prevăzute în amenajament.

Teritoriul studiat se afla în zona denumită Dealurile Târnavelor în unitatea geomorfologică denumită dealurile Mureșului între cele două râuri ale Târnavelor, respectiv Târnavă Mică, care traversează la nord comuna Bălăușeri și Târnavă Mare, care traversează la sud municipiul Sighișoara.

Din punct de vedere administrativ aparține județului Mureș și se învecinează:

- la nord cu comunele Bălăușeri și Vetca;
- la sud cu municipiul Sighișoara și comuna Albesti
- la est cu comunele Vetca și Albesti
- la vest cu comuna Bălăușeri.

Subcarpații Transilvaniei formează o unitate de relief complexă aparținând unităților intercarpatice, cu aspect general de dealuri și podișuri de mari variații de structură și relief.

Teritoriul comunei Nadeș se încadrează din cauza reliefului moderat accidentat în cel puțin 4 tipuri de topoclimat conform studiului OSPA. Din punct de vedere geomorfologic suprafața cercetată cuprinde trei unități: luncă, terase, versanți și văi înguste între versanți. Lunca se afla în aval de localitatea și se găsește pe ambele maluri ale râului Nadeș cu deschideri maxime până la 200-400 m. Configurația terenului este plană sau slab ondulată cu câteva brațe vechi decolmatate. În unele porțiuni mici din luncă și în jurul albiei pâraielor de terasă terenul devine neuniform.

Terasa întâia este mai ridicată cu 5-8 m decât lunca, la est de punctul de confluență al Nadesului cu Pârâul Roabes. Mai jos de acest punct trecerea între lunca și terasa întâia este neclară, diferența de nivel fiind între 1 și 2 m, iar fruntea terasei este lungă.

Terasa a doua este neseperată, având o diferență de nivel de 15 m față de prima. Are microrelieful slab ondulat datorită pâraielor de terasă.

Terasa a treia și a patra au caracteristici similare cu a doua. Frunțile acestora sunt însă mai lungi și au panta mai puțin înclinată.

În partea de sud a teritoriului în continuarea teraselor, apare un platou lat de circa 200 m cu microrelief plan sau slab ondulat.

Versanții încep în partea de sud de la terasa a doua respectiv a patra, în nordul teritoriului de la lunca sau terasa întâi a Pârâului Nades. Primii versanți sunt mai uniformi, în general neerodați cu microrelief slab ondular. Cei din nord sunt mai accidentați, framantați, puternic erodați, afectați de alunecări mai ales în zona satului Pipea.

Văile între versanți au lățimi mai mici de la 30-150 m până la 200-400 m în cazul văii Nades care are o deschidere maximă în dreptul satului Tigmandru. Lungimile acestor văi sunt variabile de la sute de metri la câțiva kilometri.

Altitudinea are influență directă asupra regimului termic și al precipitațiilor, astfel, temperaturile scad și crește cantitatea de precipitații odată cu creșterea acesteia.

După cum se observă din datele prezentate majoritatea pășunilor se găsesc între 350 – 620 m, altitudine care, prin condițiile climatice specifice, este favorabilă dezvoltării vegetației forestiere și ierbacee.

În urma proceselor de pedogeneză s-au format solurile: brune argiloase, galbui cenușii, peoluvisoluri, luvisoluri albice și soluri aluviale.

Învelișul pedologic din teritoriul luat în studiu prezintă o relativă diversitate, rezultată din etajarea altitudinală a solurilor precum și datorită înclinării și expozițiilor variate ale versanților. Totuși un rol foarte important îl are roca de solificare.

În extremitatea sud-estică a teritoriului subasamentul este format din andezite și formațiuni vulcanogen-sedimentare. Mergând spre vest se întâlnesc pe marginea acestor formațiuni depozite coluviale.

Depozitele sedimentare de la est spre vest sunt de vârstă panoniană alcătuite din argile marnoase, nisipuri și pietrisuri.

În zona celor trei văi Nades, Roabes și Magherus apar depozite de vârstă volhinian-basarabian inferioară alcătuite din argile marnoase, nisipuri și luturi aluviale.

Din punct de vedere hidrografic teritoriul comunei Nades aparține bazinului hidrografic al văii paraurilor Nades și Roabes care se unesc pe teritoriul satului Nades, ceilalți afluenți fiind Magherus, Ciortos, Borundai și Miseni.

Debitul Nadesului este variabil fiind maxim în timpul topirii zăpezii sau în sezonul ploios, când produce inundații și minim la începutul toamnei. Mai ales în satul Tigmandru se produc anual inundații care cuprind zona centrală a satului la confluența Nadesului cu paraul Magherus.

Mult mai mari sunt pagubele produse de inundațiile cu caracter torențial, însă după executarea lucrărilor de largire a văii în zona satelor Nades și înainte de intrarea în satul Tigmandru în anul 2021 nu au mai apărut.

Apa freatică se găsește la adâncimi care variază cu formele geomorfologice și textura straturilor petrografice. Pe lunci și văile dintre versanți este cuprinsă între 1 și 3 m. Pe terasa întâia adâncimea apei freactice variază între 3 și 8 m. În porțiunile depresionare ale terasei întâi, nivelul apei freactice este mult mai ridicat. 1.8-2.5 m. Pe terasele a doua și a patra adâncimea apei freactice variază între 10 și 25 de metri. Pe treimea inferioară a versanților, apa freatică se găsește la 2-6 m, iar pe cea mediană și superioară la 10-25 m.

Temperatura medie multianuală este de 8.7 °C. Temperatura medie a lunii celei mai caldă - luna iulie este de 19.4 °C, iar cea mai rece - luna ianuarie de -4.3 °C.

Precipitațiile medii anuale sunt de 627.1 mm, cele mai mari cantități se înregistrează în luna iunie - 93.7 mm, iar cele mai scăzute în luna martie - 28.4 mm.

Temperatura medie anuală localității analizate este cuprinsă între 8,5 și 10°C, cu variații între părțile mai înalte ale teritoriului și părțile mai joase, temperatura medie a lunii celei mai reci este de -5°C, iar a lunii celei mai calde între 18-21°.

Înghețurile târzii sunt rare, iar cele timpurii apar în luna octombrie în special în zonele înalte. Aceste caracteristici climatice nu influențează negativ vegetația forestieră și erbacee.

Numărul zilelor cu îngheț este în jur de 80 de zile iar a celor de vară 180-190, ceea ce reprezintă și perioada optimă de pășunat.

Pășunile aparținând comunei Nades sunt situate în zona deluroasă și zona montană defavorizată la altitudini cuprinse între 350 și 620 m. Vegetația forestieră și erbacee se încadrează în două etaje fito-climatice și anume: etajul deluros premontan și etajul montan de amestecuri.

Măsuri de îmbunătățire a pășunilor:

- Combaterea vegetației lemnoase, combaterea buruienilor, fertilizarea cu îngrășăminte organice, fertilizarea cu îngrășăminte chimice, anuală care se va face conform recomandărilor OSPA (Oficiul de Studii Pedologice și Agrochimice) pe baza analizelor de sol făcute.

- Supraînsămânțarea pajiștilor pe o suprafață de 302,32 ha: 10% din suprafața trupurilor de pasune, unde se vor efectua defrisări de vegetație lemnoasă, defalcat pe cei 10 ani cât este valabil amenajamentul pastoral. exceptând suprafața aferentă sit Natura 2000;
- Organizarea pășunatului pentru diferite specii de animale (tab.6.4.2)
- Cai de acces, construcții zoopastorale și sursa de apă (adapostirea animalelor sub umbră forestieră sau construcții usoare).
- Valorificarea superioară prin recoltarea și conservarea furajelor de pe pajiști;
- Descrierea parcelară conform tabelelor
- Evidența lucrărilor ce trebuie executate anual pe fiecare parcelă; hartile.

Amplasarea proiectului în raport cu aria naturală protejată din cadrul rețelei Natura2000 ROSPA0028

În cadrul suprafeței totale de 3023,18 ha pajiști, incluse în Proiectul de Amenajament Pastoral, este inclusă și suprafața de 2138,77 hectare de pajiște, care face parte din aria protejată naturală din cadrul rețelei Natura2000: ROSPA0028 Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului .

b. Prezența și efectivele/suprafețele acoperite de specii și habitate de interes comunitar în zona Proiectului

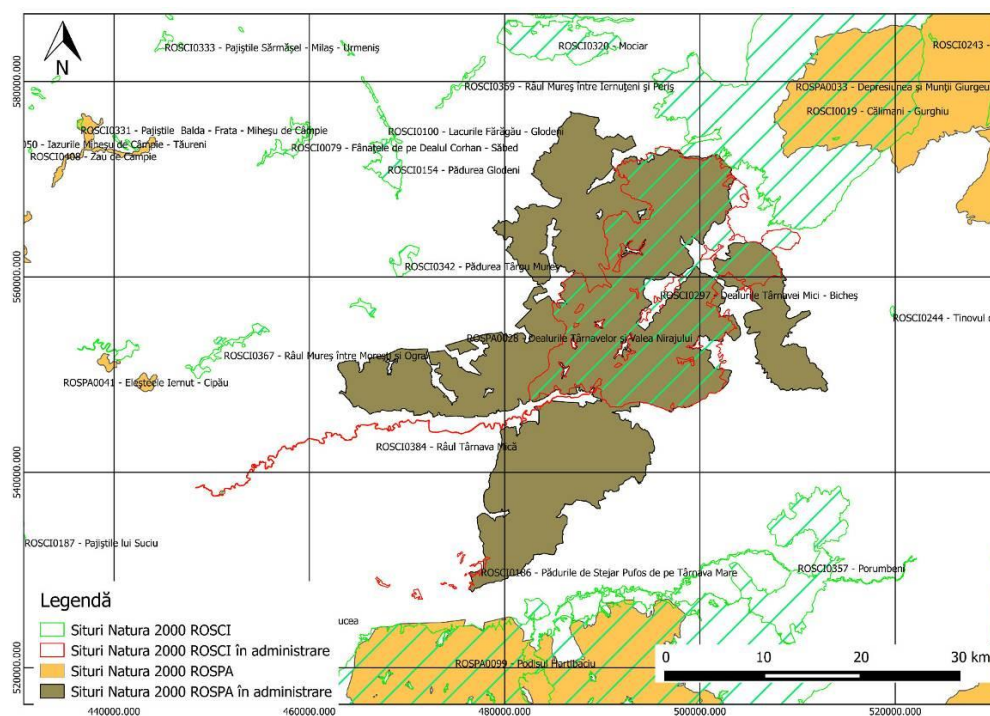

Figura nr. 2 – Harta localizării și limitelor siturilor

Administrarea siturilor este asigurată de către Agenția Națională pentru Arii Naturale Protejate.

Aria de protecție specială avifaunistică ROSPA0028 Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului a fost desemnată și delimitată pe baza Hotărârii de Guvern nr. 1284/2007 privind declararea ariilor de protecție avifaunistică ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000.

Această arie protejată are statutul de „sit de importanță comunitară” conform Directivei Consiliului Europei 92/43/CEE privind conservarea habitatelor naturale și a speciilor de faună și floră sălbatică și a Directivei Consiliului Europei 2009/147/CE privind conservarea păsărilor sălbatice.

Aria de protecție specială avifaunistică ROSPA0028 Dealurile Târnavelor-Valea Nirajului se află în Regiunea de dezvoltare Centrală. Este situat în partea estică și sud-estică a județului Mureș și o parte din vestul județului Harghita. Se întinde de-a lungul râurilor Niraj și Târnavă Mică (N 46.28'12", E 24.50'29") și se extinde pe o suprafață de 86.153 ha. Altitudinile sunt situate între 303 m și 1090 m.

Situl cuprinde un număr mare de habitate schimbate de diferite activități antropice. Pe dealurile cu altitudini joase ale sitului găsim păduri de amestec stejar și carpen, dealurile mai înalte sunt acoperite de păduri de fag. În afară de aceste două tipuri de păduri mai găsim și pâlcuri mici de pini și molid, acestea fiind arborete plantate. În sit nu există molidiș natural.

Terenurile agricole se găsesc în văile majore ale sitului, în jurul localităților. De obicei parcelele sunt mici, aspectul zonelor agricole fiind mozaicat. Cele mai frecvente plante cultivate sunt porumbul, grâul, cartoful și floarea soarelui. Este de menționat faptul, că procentul de culturi agricole abandonate este pe alocuri mare, acestea aflându-se într-o stare mai mult sau mai puțin avansată de degradare. Pășunile și fânețele reprezintă și ele un procentaj semnificativ, acestea aflându-se mai ales între zonele împădurite și terenurile arabile dar există și parcele în sistemul mozaicat de parcele arabile. Livezile și viile sunt mai puțin reprezentate în sit, majoritatea acestora sunt bătrâne, abandonate. Este important de menționat că zonele de intravilan nu sunt incluse în siturile Natura 2000.

Regiunea/regiunile biogeografice

SPA Dealurile Târnavelor – Valea Nirajului se găsește în regiunea biogeografică alpină și continentală.

Habitat

Având în vedere că ROSPA0028 a fost desemnat pentru protecția speciilor de păsări, nu au fost inventariate și cartate în totalitate pajiștile din acest sit, însă au fost luate suprafețe de probă în vederea caracterizării habitatelor de pajiști. În zona Nadeș, au fost identificate pajiști xerofile seminaturale și facies cu tufișuri pe substrat calcaros (festuco - brometalia) – având cod 6210, toate suprafețele inventariate având o stare de conservare nefavorabilă.

Descrierea generală a tipului de habitat

Habitatul cuprinde pajiști xeromezofile bogate în specii, din zonele colinare, de dealuri înalte și de la poalele munților, de origine preponderent secundară, în care se găsesc numeroase specii xerofile stepice, dar și speciile lizierelor de păduri termofile sunt bine reprezentate.

Geologie și stațiuni: Comunitățile sunt edificate pe versanți și platouri deficitare în umiditate, cu soluri de tip cambisoluri, eutricambisoluri, cernoziomuri, faeziomuri, preluvosoluri, pe roci calcaroase, depozite mărnose, argiloase, și loessoide.

Origine și succesiune: Majoritatea pajiștilor cuprinse în acest tip de habitat au un caracter secundar, ele fiind originare din poieni edafice și liziere ale pădurilor de foioase din zonele colinare și de dealuri înalte. De cele mai multe ori pajiștile s-au format după tăierea pădurilor termofile de cer și gorun, sau a pădurilor de stejar și carpen mai uscate, și au fost folosite ca pășuni și fânețe. Deseori s-au format în locul viilor și livadelor abandonate ale zonelor de dealuri înalte. Caracteristicile structurale și floristice ale acestor pajiști sunt puternic influențate de microrelief, factori de climă și practici de utilizare (mai ales intensitatea pășunatului).

Cu abandonarea acestor pajiști (încetinirea activităților pastorale tradiționale de cosit sau pășunat extensiv) se instalează vegetația de tufiș, care reprezintă stadiul intermediar în succesiunea naturală spre reîmpădurire.

Structura și compoziția floristică: Fizionomia comunităților se poate caracteriza cu bogăția ridicată de specii și stratificarea. Matricea de bază este formată din graminee xerofile cu frunze late: *Brachypodium pinnatum*, *Bromus erectus*, *Avenula* sp., dar se amestecă și alte specii de pajiști mezofile (*Arrhenatherum elatius*, *Dactylis glomerata*, *Festuca pratensis*, *Briza media*, *Danthonia alpina*). La aceste specii se amestecă graminee cespitoase xerofile precum *Stipa pulcherrima*, *Stipa tirsia*, *Stipa pennata*, *Chrysopogon gryllus*, *Sesleria heufleriana*, iar *Festuca rupicola* și/sau *Festuca valesiaca* poate ajunge la abundențe ridicate. Un strat scund este reprezentat de rogozuri xerofile: *Carex montana* și *Carex humilis*, specii caracteristice în aceste pajiști, dar sunt frecvente și *Carex caryophyllaea*, *Carex tomentosa* și *Carex michelii*. Comunitățile sunt bogate în dicotiledonate. Dintre speciile pădurilor bogate în lumină și a lizierelor, cele mai caracteristice sunt: *Hypochaeris maculata*, *Inula ensifolia*, *Inula salicina*, *Inula hirta*, *Filipendula vulgaris*, *Salvia pratensis*, *Leontodon hispidus*, *Aster amellus*, *Tanacetum corymbosum*, *Linum flavum*, *Linum hirsutum*, *Polygala major*, *Geranium sanguineum*, *Trifolium montanum*, *Trifolium alpestre*, *Betonica officinalis*, *Viola hirta*, *Potentilla alba*, *Fragaria viridis*, *Vincetoxicum hirundinaria*, *Lembotropis nigricans* și *Chamaecytisus albus*. De asemenea sunt prezente speciile pajiștilor xerofile însoțite: *Teucrium chamaedrys*, *Dorycnium herbaceum*, *Euphorbia glareosa*, *Onobrychis viciifolia*, *Astragalus onobrychis*. *Stratul superior*, adesea înalt de 1 m este format de specii cu talie înaltă: *Centaurea spinulosa*, *Cirsium pannonicum*, *Peucedanum cervaria*, *Peucedanum oreoselinum*, *Peucedanum alsaticum*, *Campanula glomerata*, *Campanula bononiensis*. Prezența orchideelor reprezintă o valoare de conservare ridicată a habitatului, conferind un statut de habitat prioritar pajiștilor care adăpostesc una sau mai multe din orchideele caracteristice pajiștilor xeromezofile: *Orchis militaris*, *Orchis ustulata*, *Orchis morio*, *Orchis purpurea*, *Orchis tridentata*, *Orchis coriophora*.

Comunitățile acestui tip de habitat sunt incluse în clasa Festuco – Brometea Br.-Bl. et Tüxen in Br.-Bl. 1949, iar prezența multor specii din ordinul Festucetalia valesiaca Br.-Bl. et Tüxen in Br.-Bl. 1949 marchează gradientul ecologic larg al acestui tip de habitat de la tipuri xerice până la cele mezoxerice. Astfel habitatul cuprinde subtipuri de la Xerobromion (pajiști uscate din alianța Bromion erecti Koch 1926) până la Mesobromion (pajiști xeromezofile din alianța Cirsio Brachypodium pinnati Hadac et Klika in Klika et Hadac 1944), realizând un gradient din punctul de vedere al compoziției de specii din partea de nord-vest spre partea de sud-est al Europei.

În zona siturilor cele mai semnificative presiuni asupra acestor tipuri de habitate sunt abandonarea (în cazul unor versanți învecinate cu păduri, distante și mici ca suprafață, dar cu atât mai bogate din punct de vedere floristic), dar mai ales suprapășunarea de către ovine, fapt care a rezultat în degradarea semnificativă a majorității pajiștilor xeromezofile aflate în jurul așezărilor, de altfel habitat de pajiști larg răspândire și caracteristice zonelor colinare din Podișul Transilvaniei.

Localizarea presiunilor asupra pajiștilor xerofile seminaturale evaluate din situri:

A03.03. Abandonarea/lipsa cosirii

Abandonarea pajiștilor xeromezofile în primul rând își marchează efectul prin răspândirea speciilor de talie înaltă, caracteristice lizierelor de pădure și a buruienișurilor înalte, dar și a arbuștilor. Totodată crește abundența litierei, care – formând un strat închegat, care împiedică germinarea unor specii slab competitori – reduce diversitatea micromozaicului, caracteristica și cauza diversității floristice ridicate ale acestor pajiști. În cazul pajiștilor din cadrul sitului abandonarea este mai puțin frecvent observată, iar aceste pajiști reprezintă pâlcurile cele mai bogate în specii, în stare de conservare favorabilă, situate versanți de la poalele pădurilor. Astfel de pajiști au fost observate în zonele Eremieni, Torba, Măgherani și Seleuș. Este important de menționat, că între aceste pajiști se găsesc și unele de întindere redusă, situate pe versanți abrupti, însoriți, intercalate între tufărișuri, sau interpretabile ca tranziție între pajiște și lizieră de pădure. Astfel în unele cazuri poate fi neindicat abordarea oricărui practică de management, pâlcurile având un caracter primar (astfel de pâlcuri sunt cele din zona Seleuș, de la liziera pădurii, și movilele din zona Măgherani).

A04.01. Pășunatul intensiv

Intensificarea pășunatului este un fenomen larg observabil în siturile. Majoritatea pajiștilor este folosit ca pășune pentru ovine (uneori chiar pentru capre). Turmele de oi formate din zeci de animale, care traversează pajiștile în grupuri compacte, și pășunează din primăvara timpurie până în iarnă, erodează solul, rezultând în terase/poteci mici, paralele, cu sol nud. Totodată suprapășunarea favorizează colonizării speciilor ruderales (chiar și a celor alohtone invazive, dar și pentru cele autohtone problematice, precum *Calamagrostis epigeios*), răspândirea speciilor spinoase, nefavorizate de animale, dar și a celor rezistente la târlit, specifice marginilor de drumuri. Suprapășunatul cauzează deschiderea covorului vegetal, iar presiunea treptat elimină speciile sensibile de silvostepă. Suprapășunatul a fost observat în multe cazuri în cadrul sitului, iar pajiștile pășunate intensiv s-au încadrat în stare de conservare nefavorabilă inadecvată sau rea. Astfel de pajiști s-au înregistrat în următoarele zone: Găiești, Călimănești, Gruisor, Nadeș, Pipea, Vețca și Bezidu Nou.

I01. Specii invazive non-native (alogene)

Dintre speciile alogene cu caracter invaziv cele mai frecvent întâlnite sunt *Erigeron annuus*, care este prezent sporadic în aproape toate pajiștile, chiar și în cele care au o stare de conservare favorabilă: Eremieni, Torba, Măgherani, Găiești, Gruisor, Nadeș și Bezidu Nou. Pe lângă această specie au mai fost întâlnite sporadic *Conyza canadensis* (Găiești și Ocna de Jos și *Xanthium strumarium* (Găiești. Răspândirea salcâmului (*Robinia pseudo-acacia*) periclitând pajiștile xerofile a fost observată în două locații: Călimănești, și Bezidu Nou.

I02. Specii native (indigene) problematice

Dintre speciile autohtone problematice *Calamagrostis epigeios* a fost cel mai des observat, în majoritatea pajiștilor specia fiind prezentă dispers: zonele Torba, Măgherani, Călimănești, Gruisor, Nadeș, Sălașuri. Specia se răspândește mai ales în pajiști neregulat folosite, și dacă nu se controlează prin cosit, poate ajunge la abundențe semnificative, care la rândul ei conduce la sărăcirea în specii, acumularea litierei, și totodată nu este favorizată de animalele pășunătoare. Prezența speciei *Phalaris arundinacea* a fost înregistrată într-o singură pajiște (Măgherani). Această specie cu caracter ruderal se infiltrează de pe pârlage/terenuri arabile/terenuri disturbate din vecinătate. Răspândirea speciei de ferigă *Pteridium aquilinum* de asemenea marchează perturbări în comunitatea vegetală în zonele: Torba, Ocna de Jos. Cătina albă (*Hippophae rhamnoides*) este o specie de arbuști specifică zonelor nisipoase și a celor litorale, deseori plantată în zone accidentate, pentru fixarea solului. Această specie realizează tufărișuri dense, greu de pătruns, și ocupă suprafețele pajiștilor valoroase. A fost notată răspândirea speciei în zonele Măgherani și Coroi.

J01.01. Incendii

În urma incendiilor se înlătură litiera, însă incendierea repetată rezultă în schimbări semnificative în structura pajiștilor, speciile (mai ales cele care formează policormon) devin agregate, și scade abundența gramineelor. Totodată incendierea necontrolată reprezintă un risc major pentru habitatele învecinate, și afectează negativ nevertebratele comunităților de pajiști. Astfel incendierea vegetației, dar și a miriștilor nu este recomandată în nici un caz.

Măsuri de management pentru menținerea și/sau îmbunătățirea stării de conservare a pajiștilor:

Pentru menținerea stării favorabile de conservare, precum și pentru îmbunătățirea pajiștilor xerofile seminaturale într-o stare de conservare favorabilă este esențială abordarea și menținerea folosinței extensive. Aceste habitate sunt rezultatul conversiei pădurilor de odinioară în fânațe și pășuni, iar persistența lor într-o stare cu biodiversitate bogată este funcția unui echilibru de disturbare repetată dar foarte redusă. Practicile tradiționale au fost pe de o parte cositul (aceste pajiști fiind de producție scăzută, cositul se efectua vara târzie – toamna), pe de altă parte pășunatul (preponderent al oilor) extensiv, moduri de folosință care împiedicau instalarea tufărișurilor și acumularea litierei.

a. Cositul

Dintre măsurile de management aplicabile pentru habitatele de tip 6210 sau 6210*, cositul ar trebui aplicat doar în pajiștile abandonate cu multă litieră și arbuști cu o abundență semnificativă (mai ridicat de 5%). Cositul în pajiștile abandonate echilibrează monodominanța speciilor de graminee cu frunze late ca *Brachypodium pinnatum*, *Avenula pubescens* și *Bromus erectus* (Calaciura & Spinelli 2008, Bobbink & Willems 1993), și reduce abundența speciei invazive autohtone *Calamagrostis epigeios* (Házi et. al 2011). Prin eliminarea biomasei după cosire se menține cantitatea scăzută de nutrienți a solului, caracteristică acestor habitate (Walker et al. 2004). Cosirea trebuie efectuată manual, o singură dată pe an la sfârșitul lunii august – începutul lunii septembrie (Calaciura & Spinelli 2008). O alternativă ar fi cosirea de primăvară în luna mai, dar această metodă poate avea efecte negative prin eliminarea speciilor cu înflorire timpurie. Cosirea de toamnă este mai benefică deoarece permite înflorirea tuturor speciilor, dispersia semințelor asigurând încheierea ciclului de viață a numeroaselor specii de plante.

În aceste habitate datorită producției primare scăzute și solului oligotrof, cosirea trebuie efectuată doar o singură dată pe an. Biomasa trebuie tăiată la 8 - 10 cm înălțime și în nici un caz nu trebuie aplicată pe întreaga suprafață a pajiștei. Este necesar un proces de roație pentru a conserva anual

suprafețe necosite și a asigura loc de refugiu pentru animalele, astfel se menține un habitat mai eterogen și mai divers și din punct de vedere floristic. Această suprafață necosită poate varia de la 5 la 10% din suprafața totală a pajiștei iar suprafața necosită trebuie cosită în următorul an când se vor conserva alte suprafețe similare în mărime cu o localizare diferită și dispersă. Acest proces se va repeta pe o perioadă de 3 - 4 ani, până la încheierea ciclului, când se va lăsa necosit din nou primele zone neatinse (Calaciura & Spinelli 2008).

b. Eliminarea arbuștilor

În zonele unde acoperirea generală de arbuști și specii lemnoase ajunge la 20%, este necesar defrișarea acestora. Tăierea se efectuează o singură dată la sfârșitul verii sau toamna, deoarece rădăcina și tulpina rănită îngheță iarna, și planta moare (Calaciura & Spinelli 2008). Procesul se efectuează cu ajutorul motofierăstraielor și foarfecelor electrice de grădină. Nu este necesar pe o suprafață deja curățată repetarea lucrărilor anul următor dacă se întreține habitatul prin cosire sau pășunat. Deoarece unele specii de arbuști ca *Prunus spinosa*, *Cornus sanguinea*, *Ligustrum vulgare* au abilități bune de a se regenera vegetativ din tulpina tăiată, este recomandat tratamentul acestora cu erbicide după tăiere sau extragerea organelor subterane din sol. În zonele unde tufărișurile sunt omogene în vârstă, este necesar defrișarea periodică a arbuștilor: 1/15 a plantelor/an, sau 3/15 a plantelor/3 ani (Calaciura & Spinelli 2008). Prin acest proces de tăiere progresivă se asigură o eterogenitate de vârste în arbuștii pajiștilor, ce este benefic pentru animale, specii de lichieni și mușchi. Este necesar îndepărtarea biomasei tăiate din habitatele de pajiști pentru împiedicarea eutrofizării prin descompunerea materialului lemnos și pătrunderea nutrienților în sol. Defrișarea arbuștilor așadar este benefic pentru controlarea invaziei speciilor lemnoase și rezultă în creșterea numărului de specii și diversitatea habitatelor (Barbaro et. al 2001).

c. Pășunatul

Pășunatul reprezintă amenințarea principală a habitatului în sit, așadar controlarea ei este deosebit de importantă. În contrast, literatura de specialitate consideră pășunatul controlat ca metodă de management mai potrivit decât cositul (Butaye et. al 2005, Calaciura & Spinelli 2008, During & Willems 1984). Pășunatul crează numeroase microhabitate și elimină selectiv vegetația, creând un mozaic de microhabitate, divers în specii (Barbaro et. al 2001). Dezavantajul acestui tip de management este dificultatea de a efectua într-un mod care să asigure conservarea habitatelor, deoarece efectele acestuia variază în funcția speciilor de animale domestice, perioada pășunatului, durata pășunatului, numărul de indivizi pe suprafață, și sistemului de pășunat (Calaciura & Spinelli 2008). Nu se recomandă pășunatul cu mai multe specii de animale în același pajiște. Cel mai benefic este pășunatul cu vite, deoarece aceste animale sunt mai puțin selectivi la plantele consumate, și presiunea asupra speciilor este mai echilibrată. Trebuie ținut cont însă, că vitele de obicei smulg tufe de iarbă din rădăcină, și deseori nu le mănâncă, astfel pe o pășune de vite deseori se găsesc tufe de iarbă smulse și împrăștiate. Modul de pășunat al vitelor și greutatea masivă a acestor animale astfel poate rezulta în suprafețe de sol nud și eroziune ridicată în zonele abrupte și mai umede. Asemănător pasc și măgarii, dar fiind mai ușoare ca vitele, ele pășună și pe versanții mai abrupti și uscați. Ovinele consumă selectiv, din punctul de vedere, că evită pajiștile cu iarbă înaltă, și deteriorează stratul superior a solului accelerând procesele de eroziune. Totodată, diferit de bovine, oii roadă vegetația la o anumită înălțime, fără a o smulge. Ovinele sunt mai potrivite pentru pajiști uscate, situate pe pante abrupte, erodate. Totuși, în Transilvania, este tradițional folosirea pajiștilor uscate și semi-uscate ca pășune pentru ovine. Pășunatul cu capre se recomandă în zonele cu tufărișuri, fiindcă aceste animale sunt cel mai puțin selective din punctul de vedere al plantelor, și mănâncă aproape orice parte vegetală. Caii pășună cel mai selectiv și pot deteriora

stratul superior al solului. Primăvara pășunatul amenință regenerarea vegetației după perioada de iarnă, iar vara distruge inflorescențele încetinind reproducerea unor specii. Astfel se recomandă ca pășunatul să nu se înceapă înainte de începutul - mijlocul lunii aprilie. Pășunatul de toamnă (după căderea zăpezii) și iarnă, deși înseamnă presiune mai scăzută pentru nevertebrate, iar vegetația se află în stare de dormanță, nu se recomandă din mai multe motive. Copitele oilor sparg covorul vegetal și erodează semnificativ solul umezit de precipitațiile de iarnă, iar la rândul ei suprafețele de sol nud vor favoriza colonizării speciilor anuale ruderales. Totodată valoarea furajeră a vegetației ce poate fi păscut iarna, este foarte scăzută.

Numărul animalelor reprezintă un factor cheie în managementul pajiștilor din punct de vedere conservational. Este incorect generalizarea numărului de animale pășunători pe un hectar, fără a se lua în considerare specia și durata pășunatului. Vitele și caii pot pășuna cu o densitate mai scăzută decât oile. Numărul săptămânilor în care se pășunează corelează negativ cu numărul animalelor pășunători. Numărul de animale recomandate pe un hectar în funcția duratei pășunatului, după Calaciura & Spinelli (2008) este prezentat în următor:

Numărul săptămânilor/an, în care se pășunează	Ovine	Bovine
2	60	15
4	30	8
6	20	5
8	15	4
10	12	3
12	10	2,5
14	8,5	2
16	7,5	2
20	6	1,5
24	5	1
36	3,5	1
52	2,5	0,5

În siturile de importanță comunitară majoritatea pajiștilor este suprapășunat sau neregulat pășunat. Problema principală sunt turmele de oi de câteva sute de indivizi care se mișcă pe suprafețe relativ reduse împreună cu alte animale (măgari, capre și vite). În aceste zone este recomandat scăderea numărului de animale conform datelor prezentate în tabelul de mai sus, și folosirea unei singure specii de animal pășunător pe pajiște.

Un alt component a pășunatului este sistemul de pășunat. Acesta reprezintă modul în care se mișcă animalele prin pajiști și se diferențiază două tipuri. Pășunatul într-un sistem fixat presupune o mobilitate redusă a animalelor în pajiști. Dacă numărul animalelor rămâne scăzut, acest management asigură ca unele părți să rămâne nepășunate asigurând un mozaic eterogen de habitate diverse. Mobilitatea animalelor se poate controla prin garduri electrice. Al doilea tip de sistem de pășunat este pășunatul în rotație, care presupune mutarea animalelor în peisaj conform unei periodicități prestabilite. Pajiștea se va împărți în compartimente îngrădite cu gard electric. Animalele se vor muta conform unei periodicități prestabilite prin aceste subparcele. Astfel se va completa un ciclu prin toate parcelele pajiștei ajungând la parcela inițială înainte ca majoritatea plantelor să înflorească și după restabilizarea capacității de producție primară. Se recomandă ca turmele de oi sau bovinele să se mobilizeze prin mai multe pajiști și un areal mai întins, asigurând o presiune mai scăzută pe un singur teritoriu și dispersia

semințelor prin pajiștile mai izolate și suprafețe reduse. Acest tip de management este benefic dacă există un mozaic de pajiști cu dimensiuni variate, mai mult sau mai puțin izolate și cu o producție primară scăzută.

Metodele de management enumerate și descrise mai sus se aplică în diverse combinații în funcția managementului anterior și perspectivelor de îmbunătățirea stării de conservare a pajiștilor în viitor. Nu se recomandă schimbarea managementului, pajiștile pășunate fiind adaptate la această presiune, ele trebuie pășunate și în viitor, este însă recomandat reducerea numărului de animale și a duratei pășunatului pentru îmbunătățirea/menținerea stării de conservare. Densitatea mare a animalelor reprezintă principala presiune asupra pajiștilor din zona siturilor de importanță comunitară. Nu se recomandă schimbarea speciei de animale pășunătoare sau combinarea mai multor animale în același pajiște. În habitatele în stare de conservare nefavorabilă - inadecvată și nefavorabilă - rea, care sunt suprapășunate, se recomandă scăderea treptată a numărului de animale pășunătoare, până la numerele recomandate anterior. Astfel habitatele se pot regenera treptat și lent, fără schimbare bruscă, care ar putea rezulta în răspândirea și înțelenirea unor specii ruderales spinoase sau arbuștive prezente în pășune. Oprirea activității de pășunat pe o perioadă de 2 - 3 ani pentru a permite regenerarea pajiștei, și după această pauză de regenerare reluarea pășunatului cu un număr scăzut de animale poate rezulta în ruderalizarea pajiștii în anii în care se sistează pășunatul. Astfel dacă se recurge la această măsură, se recomandă cosirea pajiștii în anii în care se sistează pășunatul, pentru a împiedica răspândirea speciilor ruderales și/sau alohtone invazive.

Pentru conservarea pajiștilor în stare de conservare favorabilă, acestea fiind în majoritate abandonate, se recomandă excluderea pășunatului și introducerea cositului. Deși pășunatul este recomandat în general de literatura de specialitate (Butaye et. al 2005, Calaciura & Spinelli 2008, During & Willems 1984) pentru aceste habitate, nu se exclude cositul ca alternativă de management în funcția condițiilor de sit, și există studii care sprijină cositul față de pășunat ca management adecvat (Fischer & Wipf 2002, Seffer 2012), deoarece reduce abundența ridicată a gramineelor, și îndepărtează mai efectiv biomasa moartă. Deoarece înaintea reluării managementului tradițional de pășunat este necesar îndepărtarea literei acumulate, scăderea cantității de nutrienți a solului și scăderea abundenței gramineelor, se recomandă cosirea în pajiștile nedeteriorate abandonate pe o perioadă de 4 - 5 ani, cu excluderea pășunatului. După regenerarea vizibilă a habitatelor se recomandă reluarea pășunatului. Cositul se va efectua manual, o singură dată pe an, la sfârșitul verii - începutul toamnei (august - septembrie), iar biomasa se va tăia la o înălțime de 8 - 10 cm, și se va îndepărta din pajiști. Fânul poate fi refolosit la hrănirea animalelor în timpul iernii sau ca sursă de propagule pentru restaurarea pajiștilor puternic deteriorate. În pajiștile în care acoperirea arbuștilor depășește 20%, indiferent de gradul lor de deteriorare se va efectua defrișarea parțială a acestora conform metodologiei descrise în detaliu mai sus.

Păsări

Păsări de zone umede: *Egretta alba*, *Ciconia nigra*, *Ciconia ciconia*, *Crex crex*, *Circus cyaneus*, *Circus pygargus*,

Specii importante în ecosistemele lor datorită rolului de reglator al populațiilor de amfibieni și reptile. De asemenea constituie o atracție turistică deosebită, fiind obiectul principal al activităților de "birdwatching", adică de observare a păsărilor.

Aceste păsări, în special barza albă, au un rol deosebit în activitățile de educație ecologică fiind ușor de recunoscut și făcând de multe ori parte din folclorul local.

Ciconia ciconia (barza albă) este o specie caracteristică pășunilor umede și zonelor mlăștinoase. Lungimea corpului este în medie de 95 – 110 cm iar greutate de 2,3 – 4,4 kg. Anvergura aripilor este cuprinsă între 180 – 218 cm. Adulții au înfățișare similară și se deosebesc de barza neagră prin capul și gâtul albe. Ierneză în Africa și se hrănește cu broaște, șoareci, insecte, cârțițe, pui de păsări și de iepuri, melci, șerpi și șopârle.

Specia interacționează foarte mult cu populația umană, fiind prezentă în majoritatea localităților din țară, cu excepția zonelor montane, și folosind ca suport pentru cuib, stâlpii rețelelor de medie tensiune și acoperișurile caselor. În mod obișnuit, perechea de berze se întoarce la cuibul ocupat și în anii precedenți.

Barza albă sosește la începutul lunii martie din cartierele de iernare. Cuibăresc aproape în exclusivitate în zone antropizate - pe șură, case, coșuri și pe stâlpii de joasă tensiune. Supraviețuirea pe termen lung a speciei depinde de menținerea în stare cât mai naturală a locurilor de hrănire preferate de berze – fânețe, pășuni, zone umede - în apropierea locurilor de cuibărit. Majoritatea cuiburilor de barză albă sunt construite pe stâlpii rețelelor electrice, în localități. Un număr mic de cuiburi sunt amplasate pe construcții și extrem de puține pe copaci. Femela depune 3-4 ouă, în perioada cuprinsă între începutul lunii aprilie și a doua jumătate a lunii mai. Incubația e asigurată de ambii părinți, iar puii eclozează după 33-34 zile. Mărimea populațiilor speciei în sit reprezintă 0,075% din populațiile prezente la nivel național.

Principalele amenințări ale speciei sunt desecarea zonelor umede, electrocutarea pe stâlpii de medie și înaltă tensiune, aratul, împădurirea și schimbarea regimului hidrologic pentru pășuni și fânețe și incendierea terenurilor agricole și a stufului. Gradul de conservare a trăsăturilor habitatului caracteristic speciei este bun, cu elemente bine conservate și cu posibilități de refacere cu efort mediu. Este o specie neizolată cu o arie de răspândire extinsă, iar valoarea globală a sitului pentru conservarea speciei este bună.

- **Conform cerințelor de management rezultate din planul de management al sitului, pentru aceasta protejarea acestei specii trebuie avute în vedere următoarele:**
  - ✓ **protejarea apelor de sedimentarea excesivă, eutrofizare, contaminarea chimică și alte forme de poluare;**
  - ✓ **protejarea zonelor umede împotriva desecării;**
  - ✓ **prevenirea degradării pășunilor și fânețelor.**

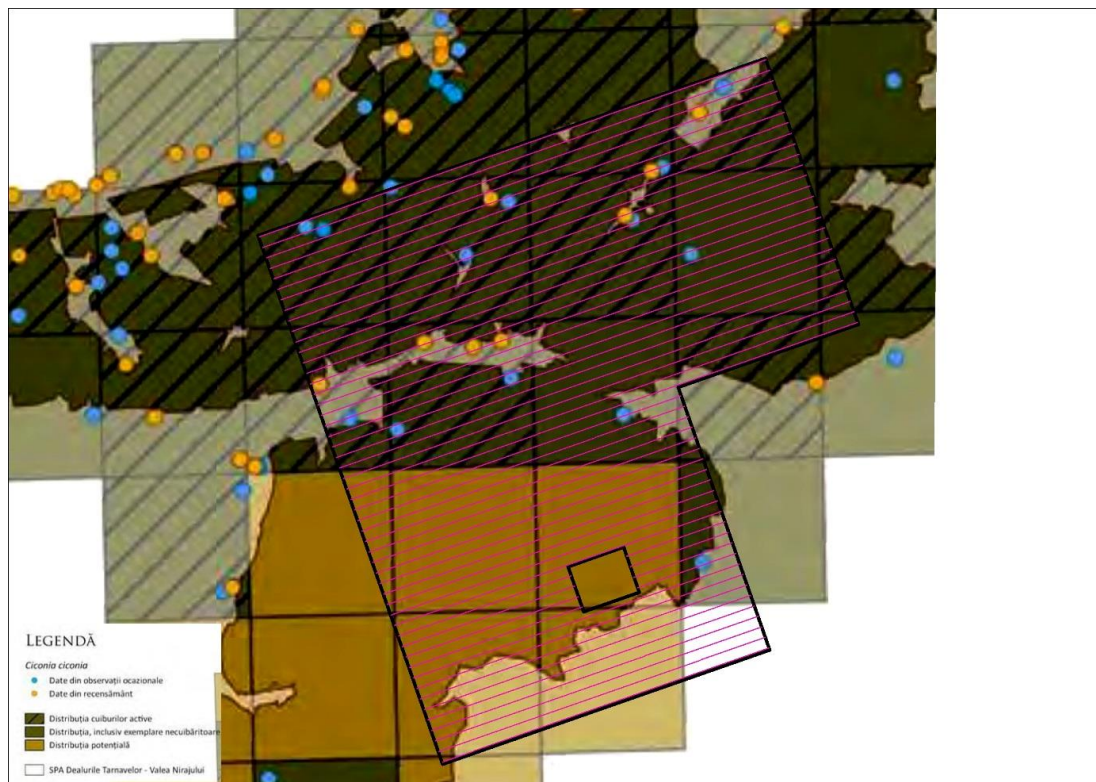

Fig. 33: Harta distribuției speciei *Ciconia ciconia* (cf. Planului de management)

Păsări răpitoare, de zi și de noapte: *Pernis apivorus*, *Circaetus gallicus*, *Aquila pomarina*, *Aquila chrysaetos*, *Falco columbarius*, *Falco peregrines*, *Lanius minor*, *Buteo buteo*, *Buteo lagopus*, *Accipiter gentilis*, *Accipiter nisus*, *Falco tinnunculus*, *Falco subbuteo*, *Bubo bubo*, *Strix uralensis*, *Asio otus*.

Importanță economică și ecologică foarte mare, cu rol major în ținerea sub control a populațiilor de mamifere mici, în special rozătoare, păsări, inclusiv graurul și cioara de semănătură și reptile cum sunt șerpii. În lipsa acestor specii, diminuarea efectelor negative produse de anumite specii de păsări și mamifere culturilor agricole pot fi diminuate doar prin aplicarea de substanțe chimice, cu impact negativ asupra sănătății populației umane în ansamblul ei, sau prin investiții specifice majore cum sunt, plasele de protecție.

Pernis apivorus (viespar) – este cunoscut și sub denumirea de șorecarul viespilor, este o specie caracteristică pădurilor de foioase cu poieni. Lungimea corpului este de 52 – 59 cm, și o greutate medie de 750 g pentru mascul și 910 g pentru femela. Anvergura aripilor este cuprinsă între 113 – 135 cm. Lungimea corpului este puțin mai mare decât a șorecarului comun (*Buteo buteo*) și poate fi ușor confundat cu acesta, mai ales de la distanță. Sexele pot fi diferențiate după penaj, ceea ce este o situație neobișnuită pentru pasările mari de pradă. Masculul are capul gri – albastrui, iar femela maro. În general, femela este mai închisă la culoare decât masculul. Se hrănește cu larve și adulți de insecte, în special viespi și albine, dar și cu rozătoare, păsări, șopârle și șerpi. Este o specie cu o răspândire largă pe tot continentul european. Uneori poate fi văzut planând utilizând curenții termici ascendenți, într-o poziție caracteristică. De obicei zboară jos și se așază pe crengi, păstrând-și corpul într-o poziție orizontală, cu coada lăsată în jos. Sare de pe o creangă pe alta cu o singură bătaie din aripi, auzindu-se un zgomot specific. Cuibărește adeseori în cuiburi părăsite de cioara de semănătură (*Corvus frugilegus*). Iernează în Africa.

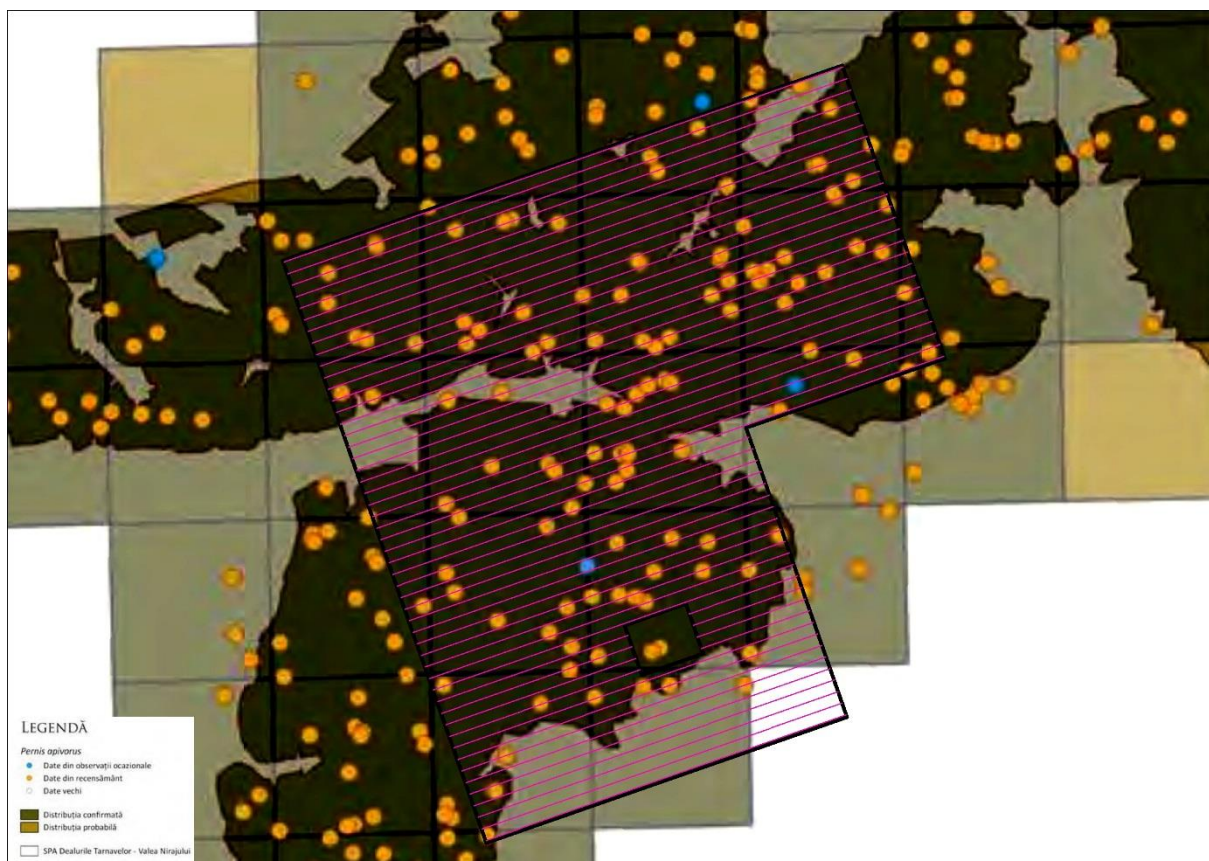

Fig. 34: Harta distribuției speciei *Pernis apivorus* (cf. Planului de management)

Lanius minor (sfranciocul cu frunte neagra) - este o pasare de talie mai mica decât cea a sfranciocului roșiatic (*Lanius collurio*), are coada mai scurta decât acesta, o ținuta mai dreapta și fruntea neagra. De la distanta și dintr-un unghi neprielnic de observație poate fi confundat cu sfranciocul mare (*Lanius excubitor*), dar și în acest caz elementul de departajare poate fi coada mai lunga la excubitor și fruntea neagra până aproape de creștet la minor în comparație cu excubitor. Prezinta dimorfism sexual, la femela penajul fiind bruniu, maculat semilunar în timp ce masculul are partea superioara cenușie, cea inferioara alba nuanțata pe piept roșietic. Pe aripile negre prezinta o pata alba bine vizibila în zbor. Era una dintre cele mai frecvente păsări clocitoare la noi în tara, preferând pentru plasarea cuibului îndeosebi podgorii și grădini cu pomi, alei precum și copaci singuratici din câmp. Ultimele doua decenii ale veacului nostru nu mai pot confirma decât în parte o asemenea stare de fapt. Cuibul compact este alcătuit din rădăcini, crenguțe, fragmente vegetale subțiri cu intercalari de plante odorante și căptușit în interior cu fire de par de la animalele domestice în amestec cu pene este construit la aproximativ 4-5 m de la sol în salcâmi, duzi, plopi sau pomi fructiferi în care sunt depuse 5-7 oua. Forma lor este ovala spre oval-alungita iar culoarea de baza verzuie sau pal-verzuie. Incubația durează 15 zile, puii sunt crescuți la cuib conform caracterului nidicol al speciei. Este specie diurna, cu regim alimentar carnivor - insecte, melci, șopârle, șoareci și extrem de rar puii altor passeriforme. Trăiește pe pajiști naturale, ținuturi de câmpie necultivate cu caracter stepic dar și lunci înierbate, livezi, cu osebire vegetația în brâu la nivel de talveg.

Specia este răspândita în jumătatea sudica a continentului european și de aici în Asia. La noi cuibărește aproape în întreaga tara cu reprezentare importanta în Moldova, Dobrogea, jumătatea estica a Câmpiei Romane și V-NV Banatului, Ardealului. În țară efectivele sunt staționare. Existența acestei păsări este condiționată de nealterarea habitatelor naturale existente și neafectarea brâielor de arbori și subarbuști intercalate culturilor agricole.

Amenințări și măsuri de conservare - Degradarea habitatelor, intensificarea agriculturii și dezvoltarea monoculturilor au un efect semnificativ asupra populației. Păstrarea unui mozaic de habitate cu prezenta arbuștilor și măcăcișurilor în zonele deschise agricole și cu pășuni contribuie la conservarea speciei.

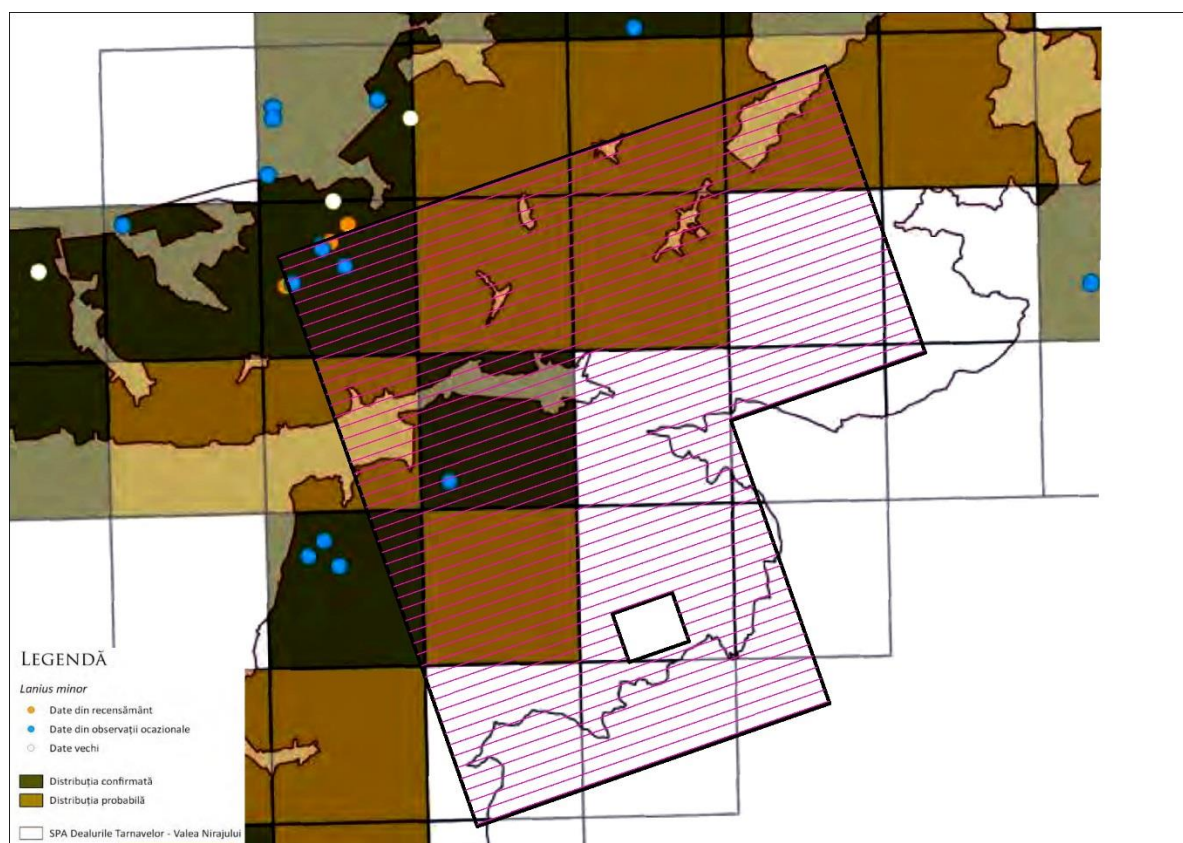

Fig. 35: Harta distribuției speciei *Lanius minor* (cf. Planului de management)

Passeriforme: *Ficedula parva*, *Ficedula albicollis*, *Lanius collurio*, *Lanius excubitor*, *Sylvia nisoria*, *Anthus campestris*, *Lullula arborea*.

Sunt, în general, insectivore, contribuind semnificativ la reglarea populațiilor de insecte de pe pajiști, culturi agricole, liziere și fond forestier.

Din punct de vedere ecologic, au un rol foarte important, deoarece constituie specii pradă pentru o serie de răpitoare de zi.

Lanius collurio (sfrânciocul roșiatic) - este caracteristic zonelor agricole deschise, de pășune cu multe tufișuri și măcăcișuri. Are lungimea corpului de 16 – 18 cm, cu o greutate de 25 – 36,5 g. Anvergura aripilor este de 26 – 31 cm. Penajul celor doua sexe este diferențiat. Masculul are capul gri și spatele maroniu, iar femela este maronie. Se hrănește cu insecte, mamifere și pasarele mici, șopârle și broaște. Este o specie larg răspândită pe continentul european. Este întâlnită până la o altitudine maxima de 1700 m. Perechile cuibăresc la o distanță de 100 – 300 m unele de celelalte. Numele de “lanius - măcelar” l-a primit de la obiceiul de a fixa în spinii arbuștilor insecte, pasarele și mamifere mici, atunci când hrana este abundentă, pentru a o folosi în zilele cu vreme ploioasă când hrana este mai puțin disponibilă. Prada prinsă este omorâtă prin lovituri precise cu ciocul în spatele gâtului. Din cartierele de iernare se întoarce în grupuri mici de 5 - 7 păsări. Cuibul este amplasat la o înălțime de până la 2 m de la sol, în măcăciși sau copaci mici. Este alcătuit de către ambii parteneri în circa 4 – 5 zile, din materiale vegetale captușite cu iarba și mușchi. Ierneză în Africa în Sudan, Egipt și Etiopia. Populația europeană este mare și

cuprinsa între 6 300 000 – 13 000 000 perechi. A înregistrat un declin moderat între 1970 – 1990. În perioada 1990 – 2000, populația s-a menținut stabilă în țările estice și nu se cunoaște tendința în Rusia și Spania. Sosește din cartierele de iernare în aprilie. Femela depune în mod obișnuit 4 - 6 ouă, la sfârșitul lunii mai și începutul lunii iunie. Incubația durează în jur de 13 – 15 zile și este asigurată de către femela, ce este hrănită în tot acest timp de către mascul. Puii sunt hrăniți de către ambii părinți și devin zburători după 14 – 15 zile. Este depusă o singură pontă pe an.

- **Amenințări și măsuri de conservare - Degradarea habitatelor, intensificarea agriculturii și dezvoltarea monoculturilor au un efect semnificativ asupra populației. Păstrarea unui mozaic de habitate cu prezenta de arbuști și mărăcinișuri în zonele deschise agricole și cu pășuni contribuie la conservarea speciei.**

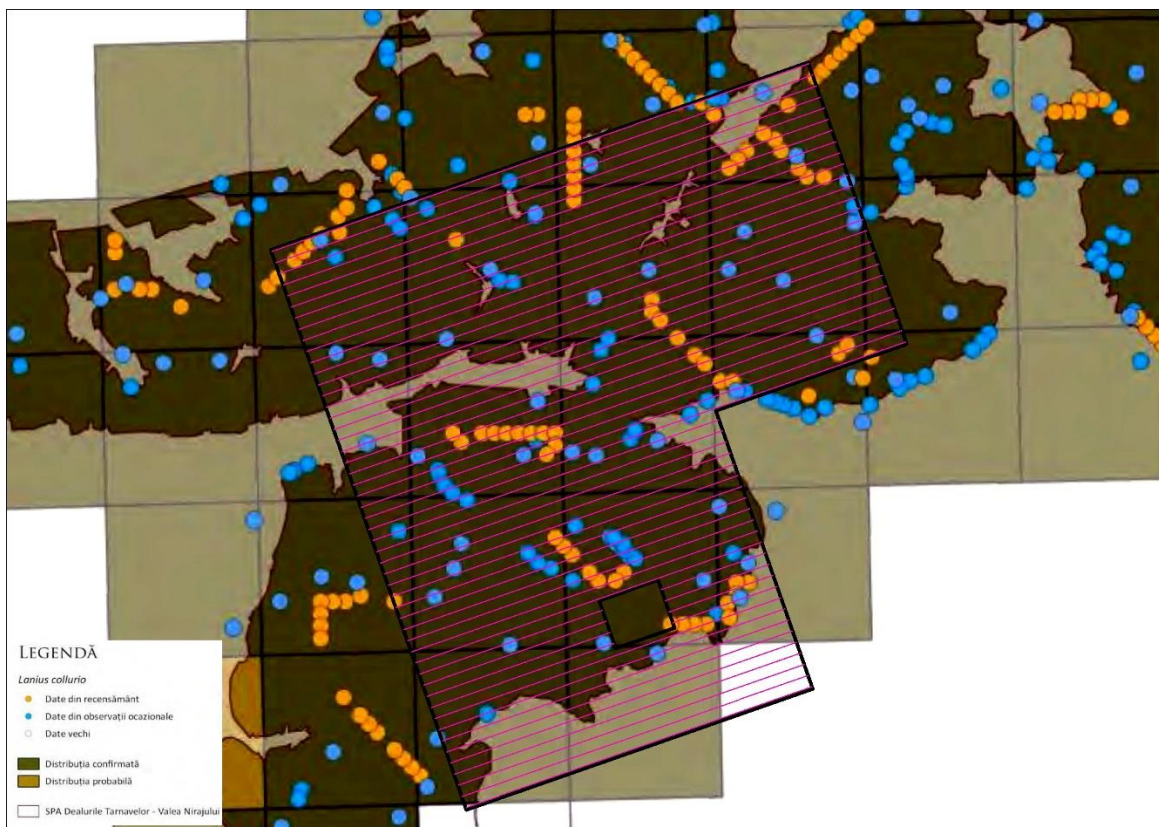

Fig. 36: Harta distribuției speciei *Lanius collurio* (cf. Planului de management)

Lullula arborea (ciocârlie de pădure) - este caracteristică zonelor deschise din pădurile de foioase sau conifere, cu vegetație ierboasă abundentă. Este mai mică și mai zveltă decât ciocârlia de câmp. Lungimea corpului este de 13,5 - 15 cm, cu o greutate de 23 - 35 g. Penajul este maroniu și se distinge de celelalte ciocârlii prin benzile albe de deasupra ochilor ce se unesc pe creștet. Penajul este similar la ambele sexe. Se hrănește cu insecte și semințe.

Este o specie răspândită pe tot continentul european. Are un zbor ondulatoriu. Cântă dimineața devreme și seara. Cântă atât în zbor, cât și așezată pe un suport, sau chiar pe sol. Este monogamă. Cuibul este construit de către femela pe sol, într-o zonă protejată de iarba mai înaltă sau tufișuri. Migrează în timpul zilei și ierneză în Orientul Mijlociu. Populația europeană este mare și cuprinsă între 1 300 000 – 3 300 000 perechi. A înregistrat un declin semnificativ între 1970 – 1990, iar apoi în perioada 1990 – 2000 a înregistrat un nivel stabil în context european. Cele mai mari efective sunt înregistrate în Spania, Turcia și Rusia. Sosește din cartierele de iernare în aprilie. Femela depune în mod obișnuit 3 – 5 ouă în lunile

aprilie - iulie, cu o dimensiune de circa 21 x 16 mm și o greutate medie de 2,8 g (6% este coaja). Incubația durează în jur de 14 - 15 zile și este asigurată de către femela. Puii sunt îngrijiți de ambii părinți și devin zburători după 11 - 13 zile. În cazul în care femela începe incubarea unei noi ponte, masculul are grija de pui până când devin independenți. Depune două sau trei ponte pe sezon.

- **Amenințări și măsuri de conservare - Folosirea insecticidelor are un impact puternic asupra populației. Păstrarea pădurilor deschise cu vegetație ierboasă înaltă, care să asigure condiții de cuibărit și hrănire este prioritară.**

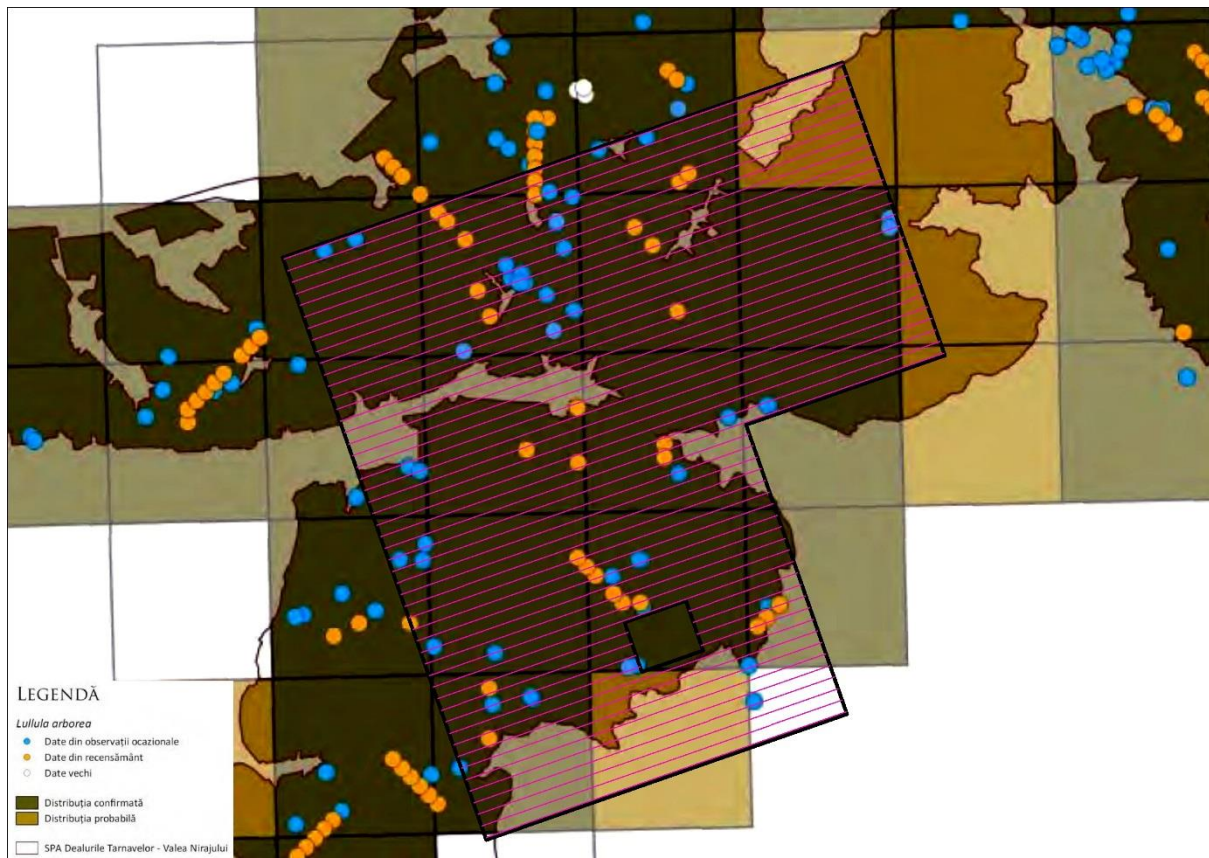

Fig. 37: Harta distribuției speciei *Lullula arborea* (cf. Planului de management)

Sylvia nisoria (silvia porumbacă) - este caracteristică zonelor deschise cu tufărișuri și copaci izolați, având preferințe similare cu sfrânciocul roșiatic. Este cea mai mare dintre speciile de silvii și are lungimea corpului de 15,5 - 17 cm. Greutatea variază între 22 - 36 g, masculul fiind cu puțin mai mic decât femela. Anvergura aripilor este de 23 - 27 cm. Caracteristice sunt irisul galben, coada lungă, iar în cazul masculului - pieptul dungat ca la ulii. Penajul este asemănător, cu nuanțe mai puternice de gri la mascul. Se hrănește cu insecte și fructe în toamnă.

Este o specie răspândită în centrul și estul continentului european, fiind întâlnită până la înălțimi de 1600 m. Culege insecte de pe sol, în zbor, de pe frunzele arbuștilor și din coroana copacilor. Masculii atrag femelele prin cântec și piruete aeriene. Masculul construiește o platformă nefinisată pentru cuibărit. După constituirea perechii, femela folosește materialul acestei platforme pentru a construi un cuib mai elaborat, de obicei într-un arbust cu spini. După depunerea ouălor, este posibil ca masculul să abandoneze femela și să caute un nou teritoriu pentru atragerea altor femele. O parte dintre masculii aleg să rămână cu femela și în această situație formează o relație monogamă. Deși ating maturitatea sexuală

după un an, în mod obișnuit cuibăresc numai în al treilea an. Ierneză în estul Africii. Longevitatea maxima cunoscuta este de 11 ani și 9 luni. Populația europeană este mare și cuprinsa între 460 000 – 1 000 000 perechi. Populația s-a menținut stabila între 1970 – 2000. Cele mai mari efective sunt înregistrate în Rusia, Ucraina și Ungaria. Sosește din cartierele de iernare în mai. Femela depune în mod obișnuit 3 – 6 oua. Incubația durează în jur de 12 – 13 zile și este asigurata de ambii părinți atunci când masculul rămâne la cuib, sau de către femela singura atunci când masculul pleacă. Puii devin zburători după 10 – 12 zile. Rămân în preajma adulților încă trei săptămâni.

Amenințări și masuri de conservare - Degradarea habitatelor și intensificarea agriculturii au un impact semnificativ. Păstrarea habitatelor caracteristice și un deranj redus contribuie la conservarea speciei. În cartierele de iernare din Africa, condițiile climatice pot avea un rol determinant asupra populației.

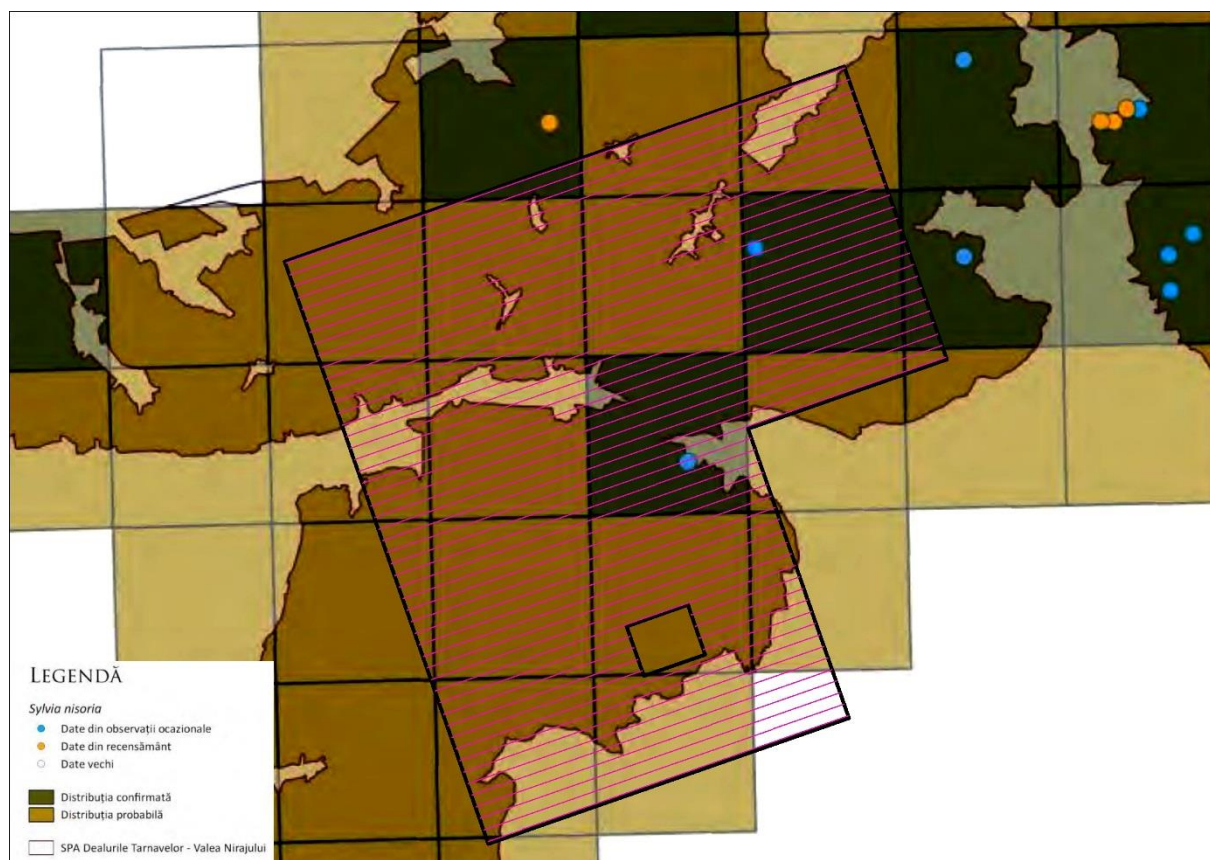

Fig. 38: Harta distribuției speciei *Sylvia nisoria* (cf. Planului de management)

Aceste specii sunt importante din punct de vedere ecologic pentru completarea fondului de hrană al speciilor răpitoare de zi și al unor carnivore mici și mijlocii, cum sunt jderul, hermelina, pisica sălbatică, etc. Ele sunt păsări în general insectivore, contribuind substanțial și la reglarea populațiilor de insecte din fondul forestier. De asemenea, mai au rol și la diseminarea speciilor de arbori și arbuști cu a căror fructe și semințe se hrănesc.

Potârnichea are un rol ecologic important contribuind la completarea fondului de hrana a unor păsări răpitoare de pajiști *Aquila pomarina*, *Aquila chrysaetos*, *Falco columbarius*, *Falco peregrines*.

Falco vespertinus (vânturelul de seara) – este o specie estimata la o densitate de 200-300 de indivizi în sit. Mărimea și densitatea populației speciei prezenta în sit, în raport cu populațiile prezente pe teritoriul

național este de mai puțin de 2%, fata de populația de pe teritoriul național. Starea de conservare a trăsăturilor habitatului importante pentru specie este buna.

Vânturelul de seara, cunoscut și sub denumirea de Șoimuleț de seara, este o specie caracteristica zonelor deschise cu pâlcuri de pădure așa cum sunt stepele, pășunile, suprafețele agricole, ce au altitudine redusă, deși în Asia este prezent și la 1.500 m. Lungimea corpului este de 28 - 34 cm și o greutate medie de 130 – 197 g. Anvergura aripilor este cuprinsă între 65 – 76 cm. Este un soim de talie medie spre mica, cu o silueta apropiată de a vânturelului roșu (*Falco tinnunculus*) și a șoimului rândunelelor (*Falco subbuteo*). Atinge penajul complet caracteristic adultului în al treilea an. Masculul are în penaj o combinație unică între albastrul – gri închis (ardezie) de pe corp și rosul ruginiu de pe penele picioarelor și subcodale. Femela, este mai mare și are penajul gri – albastru pe spate și ruginiu pe corp. Se hrănește în special cu insecte, mamifere mici, broaște și șerpi.

Habitatul care îi place cel mai mult presupune și câmpuri întinse și ceva pădurice și eventual și vai de ape mari cum ar fi Dunărea sau alte pâraie și lacuri din Dobrogea. Acest tip de areal trebuie să fie capabil să susțină o populație mare de rozătoare și insecte, mai ales de insecte mari, gen coșai, lăcuste, coropișnițe, gândaci, specifice câmpiilor întinse.

Este o specie prezenta în sudul și estul continentului european. Este o pasare socială ce cuibărește în colonii. Pentru cuibărit ocupa cuiburi vechi de răpitoare sau corvide, fiind în acest fel dependentă de coloniile de ciori de semănătura (*Corvus frugilegus*). Cea mai mare parte a hranei formată din insecte o capturează în zbor. Uneori “planează la punct fix” sau merge pe sol căutându-și prada. Cel mai activ vânează la răsărit și în amurg, când poate fi văzut zburând la înălțime mica, deasupra râurilor. Iernează în Africa. Populația europeană a speciei este relativ mică și cuprinsă între 26.000 – 39.000 perechi. A marcat un declin semnificativ în perioada 1970 – 1990. Deși în unele țări în perioada 1990 – 2000 s-a menținut stabilă, a continuat să descrească în Rusia și estul continentului, determinând o tendință descrescătoare pe ansamblu. Sosește din cartierele de iernare în a doua parte a lunii aprilie și în prima parte a lunii mai. Femela depune 3 - 4 oua în a doua parte a lunii mai și începutul lunii iunie. Incubația durează în medie 27 – 28 de zile și este asigurată de ambii părinți. Puii devin zburători la 27 – 30 de zile și devin complet independenți după încă o săptămână.

E o răpitoare de zi de tipul șoimuleților a cărui hrană constă foarte mult în insecte. Dar în perioada de creștere a puilor devine mai ales un foarte bun vânător de rozătoare mici de câmp, o hrană proteică mai consistentă decât insectele, pentru vlăstarele tinere aflate în plina creștere.

- **Amenințări și măsuri de conservare - Absența locurilor de cuibărit ca urmare a reducerii efectivilor de ciori în unele zone, defrișarea pâlcurilor de copaci din zonele de cuibărit, intensificarea agriculturii prin folosirea pesticidelor sunt principalele pericole pentru specie.**

Presiuni și amenințări la nivelul sitului de importanță comunitară

Identificarea și evaluarea presiunilor și amenințărilor a fost realizată în grupul de lucru și în întâlniri cu factorii interesați, utilizând clasificarea Uniunii Internaționale de Conservare a Naturii. Amenințările din formularul standard pot fi ușor asimilate cu cele din clasificarea Uniunii Internaționale de Conservare a Naturii. Această clasificare internațională, realizată pentru amenințările din arii protejate, nu face decât să grupeze presiunile și amenințările pentru a permite o analiză mai ușoară a categoriilor de amenințări și o definire mai clară a necesarului de acțiuni și măsuri de management.

Presiunile apar/există ca urmare a acțiunilor umane sau a fenomenelor naturale extreme din trecut sau care au loc în prezent și care afectează, în mod cumulat-efectul mai multor acțiuni și/sau fenomene, sau separat viabilitatea pe termen lung sau mediu a speciei sau habitatului

Amenințările pot apărea ca urmare a acțiunilor umane sau a fenomenelor naturale extreme pe viitor, putând afecta în mod cumulat-efectul mai multor acțiuni și / sau fenomen sau separat, viabilitatea pe termen lung sau mediu a speciei sau habitatului. Definirea amenințărilor se face luând în calcul acțiuni umane viitoare sau previzibile. Pentru analiza prezentată în continuare, s-au luat în calcul amenințările ce pot deriva în următorii cinci ani, din acțiuni umane în derulare sau previzibile și fenomene naturale extreme posibile.

Din punct de vedere al vulnerabilității, este amenințat:

- de activități de restructurare a deținerii terenurilor agricole, plantarea de pădure
- utilizarea pesticidelor
- crearea de diguri și îndiguiri
- renovarea, reconstrucția sau demolarea construcțiilor vechi sau renovarea clădirilor cu cuiburi de barză
- realizarea în extravilan sau chiar și în marginea localităților în intravilan (mai ales a celor cu arhitectură tradițională) a unor complexe comerciale sau industriale
- amplasarea / dezvoltarea necontrolată a infrastructurii de turism, fără a se ține cont de valorile conservative sensibil
- conversia fânețelor în terenuri arabile sau de orice alt tip
- comasarea terenurilor agricole, respectiv trecerea de la sistemul de culturi pe parcele mici la monoculturi pe suprafețe mari, fără fâșii cu vegetație nativă și fără irigații
- cosirea mecanizată cu utilaje grele
- curățirea pășunilor de arbuști (tufăriș), arbori izolați și pâlcuri de arbori, inclusiv în zăvoaiele de luncă

c. Justificarea dacă PP propus nu are legătură directă cu, sau nu este necesar pentru managementul conservării ariei naturale protejate de interes comunitar;

Proiectul de amenajare pastorală propus nu are legătură directă cu managementul ariei naturale protejate și este necesar pentru managementul conservării ariei naturale protejate de interes comunitar, stabilind modul de gospodărire a pajiștilor, care contribuie la menținerea /îmbunătățirea stării favorabile a speciilor și habitatelor de interes comunitar.

d. Estimarea impactului potențial al planului asupra speciilor și habitatelor din aria naturală protejată de interes comunitar.

Scopul amenajamentului pastoral constă în reglementarea și organizarea în timp și spațiu a producției erbacee din pajiști, potrivit condițiilor staționale locale și incidenței măsurilor de agromediu, astfel încât să se asigure o gospodărire rațională a acestora, creșterea productivității, a capacității de regenerare a plantelor, utilizatorii având obligația să gestioneze pajiștile conform normelor tehnice prevăzute în amenajament. Prin aceste măsuri se va urmări menținerea biodiversității și protejarea mediului înconjurător, fără afectarea speciilor și habitatelor din aria naturală protejată de interes comunitar.

Cu respectarea măsurilor din Planul de management integrat ROSPA0028 Dealurile Târnavelor – Valea Nirajului, ROSCI0297, Dealurile Târnavei Mici – Bicheș (aprobat prin O.M. MMAP nr. 1553/2016), publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. **918** din 15/11/2016, privind aprobarea Planului de management și a Regulamentului siturilor Natura 2000 ROSPA0028 Dealurile Târnavelor și Valea Nirajului, ROSCI0186 Pădurile de Stejar Pufos de pe Târnavă Mare, ROSCI0297 Dealurile Târnavei Mici - Bicheș și ROSCI0384 Râul Târnavă Mică.

Efectul asupra speciilor și habitatelor de interes comunitar va fi redus, în unele cazuri chiar vor contribui la îmbunătățirea stării favorabile de conservare.

Planul de management integrat de respectat, prevede o serie de obiective, măsuri și activități de management, care va asigura conservarea habitatelor și speciilor prioritare pe ariile naturale protejate Natura2000 administrate, dintre care amintim:

Măsuri și activități de management:

“1.2.2. Menținerea pajiștilor naturale și seminaturale în aria protejată prin menținerea folosinței pajiștilor permanente

- *Interzicerea împăduririi pajiștilor de interes conservativ*
- *Interzicerea schimbării folosinței la pajiștile permanente naturale și seminaturale, conform Legii nr. 86/2014*
- *Interzicerea drenajului în habitatele de pajiști umede*
- *Interzicerea transformării pajiștilor naturale în pajiști artificiale*
- *Interzicerea supraînsămânțării pajiștilor semi-naturale*

1.2.3. Încurajarea creșterii suprafețelor de fânețe pentru a asigura habitatelor favorabile speciilor dependente de acestea

- *Interzicerea pășunatului oilor în perioada noiembrie – februarie*

1.2.4. Menținerea a minim 15% vegetație arbustivă și o suprafață minimă de 100 m²/ha - ocupată de proiecția coronamentului arborilor izolați pe pajiști, cu excepția celor inventariate ca fiind pajiști cu arbori, pentru care se propun măsuri la direcția de management 1.2.7.

- *Curățarea pajiștilor prin tăierea arbuștilor se face doar în perioada 1 septembrie – 15 martie, cu lăsarea cel puțin parțială a materialului tăiat pe loc, adunat în grămezi.*
- *Menținerea a minim 15% vegetație arbustivă pe pajiști pe pantele de peste 15 grade. (Ca o recomandare, curățarea nu se va face numai de-a lungul văilor. Menținerea cu precădere de arbori și arbuști fructiferi, pentru urs și speciile de păsări, sau chiar plantarea de arbori și arbuști fructiferi din soiuri locale și specii sălbatice autohtone.*
- *Se recomandă menținerea vegetației specifice în vecinătatea habitatelor umede, pentru amfibieni.)*
- *În zona de protecție pt. silvia porumbacă, Sylvia nisoria, se mențin 30-60% acoperire cu vegetație arbustivă, dar fără a se abandona pajiștea.*

1.2.5. Menținerea caracterului mozaicat și diversificat al culturilor agricole

- *Pentru monoculturi – indiferent de numărul proprietarilor, numărul parcelor sau categoria de proprietate-, se lasă necultivată o fâșie de minim 5%, fâșia poate fi acoperită cu arbuști, arbori, pomi fructiferi.*

1.2.6. Menținerea / îmbunătățirea condițiilor optime pentru speciile dependente de habitatele de pajiști prin reglementarea pășunatului și cositului, cu respectarea măsurilor minime de management conform Regulamentului siturilor

- *Interzicerea totală a pășunatului în habitatele de cuibărit a Crex crex pe perioada de cuibărit, înainte de 31 iulie.*
- *Interzicerea curățirii prin incendiere a pajiștilor.*
- *Încărcătură admisă pentru pășunatul în habitatele de pajiști, cu excepția habitatului 6510, este de maxim 1 Unitate Vită Mare/ha.*

- *Încărcătură maximă admisă în habitatele de pajiști uscate 6240* și 6210* este de 0,3 Unitate Vită Mare/ha. În cazul habitatului 6240* se recomandă evitarea utilizării ca pășune, întrucât aceasta poate produce eroziune accentuată. Pentru habitatul 6210* se recomandă cositul, întrucât acest habitat adăpostește specii de plante rare, ocrotite, pe care suprapășunatul le afectează semnificativ.*
- *Excluderea de la pășunat a suprafețelor de terenuri plane de pe văi în perioada 15 aprilie – 31 iulie, pentru cristelul de câmp, Crex crex.*
- *Amenajarea izvoarelor pentru adăpat astfel încât să se satisfacă atât nevoile de adăpare a animalelor, cât și nevoile amfibienilor.*
- *În cazul pășunatului cu ovine, locul de târlire se va muta la cel mult 3 zile respectiv, 2 zile în perioade ploioase, pentru evitarea instalării speciilor invazive și evitarea distrugerii pășunii.*
- *Cositul se recomandă să se înceapă după data de 15 iunie, chiar 1 iulie.*
- *Dacă se cosește înainte de 15 iunie: se va efectua din interior spre exterior, în benzi de 3 m lățime, în afara habitatelor Crex crex.*
- *Interzicerea mulcirii, adică a mărunțirii și lăsării fânului.*

1.2.7. Menținerea pajiștilor cu arbori bătrâni la nivelul anului 2014

- *Menținerea de arbori morți, căzuți pe sol,*
- *Menținerea de grupuri de arbuști cu spini, pe cel mult 10% din suprafață, cu prioritate în zona ochiurilor cu regenerare naturală de specii de arbori.*

1.4.1. Menținerea în extravilan a coridoarelor critice pentru conservare, și a zonelor critice, pentru menținerea habitatelor și speciilor de interes conservativ

- *Managementul terenurilor se va face cu menținerea unei fâșii de tufișuri și arbuști de minim de 10 m lățime între terenuri arabile și pajiști, pentru urs.*

1.5.8. Asigurarea habitatelor favorabile pentru cristelul de câmp, Crex crex în zona de protecție a acestei specii, prin promovarea transformării în fânețe a pășunilor

- *Interzicerea drenajului în pajiștile umede.*
- *Cositul va începe după data de 31 iulie.”*

De asemenea, vă prezentăm și părți din **Regulamentul siturilor Natura 2000 ROSPA028 Dealurile Târnavelor -Valea Nirajului, ROSCI0297 Dealurile Târnavei Mici - Bicheș, ROSCI0384 Râul Târnavă Mică și ROSCI0186 Pădurile de stejar pufos de pe Târnavă Mare, care se referă la gospodărirea și exploatarea pajiștilor, precum și la cultivarea terenurilor arabile.**

“Gospodărirea și exploatarea pajiștilor

Art. 20. (1) *Exploatarea fânețelor și pășunilor de pe suprafața Ariilor Protejate este în responsabilitatea proprietarilor acestora.*

(2) *Utilizarea pajiștilor de pe teritoriul Ariilor Protejate este permisă doar în condițiile prevăzute în prezentul Regulament, pe baza unui contract încheiat cu administratorul legal al pășunii și avizat de Administrație.*

(3) *Se recomandă menținerea suprafețelor actuale ale pajiștilor printr-un management eficient. Se interzice îndepărtarea arbuștilor ce se extind pe lapiezurile îngropate sau grohotișurile calcaroase fixate situate în pajiști.*

(4) *Administrația avizează studiile silvopastorale ce se întocmesc pentru suprafețe cuprinse în Ariile Protejate.*

(5) Este obligatorie respectarea numărului de capete de animale domestice pe specii, conform studiilor silvopastorale.

(6) Pe suprafața Ariilor Protejate, adăposturile pentru animale situate în extravilanul localităților, vor respecta specificul tradițional local. Amplasarea acestora se va face numai cu acordul Administrației.

(7) Amplasarea de stâne și locuri de târlire se face numai cu avizul Administratorului. Reglementarea acestora este importantă, iar restricționarea va ține cont de distanța la care acestea pot fi amplasate față de liziera pădurilor, respectiv minim 200 m și față de sursele de ape naturale, respectiv minim 150 m.

(8) Pentru a preveni proliferarea unor specii de plante nitrofile, se va respecta intervalul de târlire de 2-3 nopți o oaie/mp, sau o vacă/6 mp, pe pajiștile cu valoare naturală și conservativă ridicată și 4-6 nopți pe pajiștile fără valoare naturală și conservativă.

(9) Numărul de câini la o stână și dimensiunea jujeelor, vor respecta prevederile Legii nr. 407/2006, cu modificările și completările ulterioare, iar fiecare câine trebuie să aibă tratamentele veterinare la zi. Administratorul poate stabili un alt număr, întotdeauna mai mic, decât cel prevăzut în lege, în funcție de situația de pe teren. Câinii trebuie să poarte în mod obligatoriu jujeu montat corespunzător.

(10) Se interzice schimbarea folosinței pajiștilor. Vor fi folosite ca terenuri arabile doar terenurile, care până la intrarea în vigoare a statutului de protecție a Ariilor Protejate, au fost folosite ca atare.

(11) Plantarea de arbori sau arbuști pe pajiști se va face numai cu avizul administratorului.

(12) Se vor încuraja inițiativele de schimbare a folosinței terenurilor arabile spre pajiști sau habitate acvatice.

(13) Gospodărirea terenurilor cu vegetație ierbacee se supune următoarelor reglementări:

a) terenurile care au în prezent destinația de pășune sau fâneață nu pot primi o altă destinație, în consecință ele nu pot fi transformate în terenuri de altă folosință,

b) nu se vor construi alte clădiri sau construcții decât adăposturi necesare animalelor și personalului însoțitor, cu avizarea prealabilă a Administratorului,

c) nu se vor folosi îngrășăminte chimice, ierbicide, pesticide, amendamente și substanțe de protecție a plantelor,

d) îngrășămintele naturale, respectiv gunoiul de grajd și compostul pot fi aplicate până la echivalentul a maxim 30 kg N/ha numai în perioadele fără îngheț și după retragerea apelor de primăvară, după caz. Se va interzice folosirea mustului de gunoi de grajd,

e) nu se va incendia vegetația în nici o perioadă a anului. Nu se admit nici incendieri controlate ale miriștii, stufului, vegetației de pe diguri, zone agricole și altele asemenea,

f) în fiecare parcelă mai mare de 0,25 ha se va menține o suprafață necosită de minim 5% față de suprafața totală a parcelei,

g) masa vegetală cosită trebuie strânsă în maxim două săptămâni de la efectuarea cositului,

h) nu se va pășuna cu un efectiv mai mare de 1 UVM/ha; prioritate vor avea deținătorii locali de animale,

i) pășunatul se efectuează în perioada 01 martie și 31 octombrie inclusiv, a fiecărui an. În afara acestei date prezența animalelor domestice pe pășuni este interzisă,

j) curățirea pășunilor de arbuști se poate face cu avizul Administratorului, în perioada 1 septembrie - 15 martie, însă cu păstrarea unor suprafețe ocupate de arbuști de aproximativ 15% raportat la suprafața totală a pășunii,

k) pășunile inundate nu vor fi pășunate mai devreme de două săptămâni de la retragerea apelor,

l) nu se va afecta regimul hidrologic al pajiștilor, prin drenare, desecare și altele asemenea.

m) pășunile sau fânațele umede nu vor fi desecate sau drenate. Acestea nu vor suferi nici o intervenție fără avizarea prealabilă a Administratorului,

- n) se încurajează îndepărtarea speciilor de plante alohtone invazive,*
- o) se vor păstra arborii solitari sau pâlcurile de arbori existenți, respectiv plantațiile proaspete de arbori. Plopii pot fi tăiați în vederea confecționării coșurilor împletite, doar cu avizul Administratorului,*
- p) se vor păstra aliniamentele de arbori și arbuști de la marginea parcelelor și șoselelor învecinate zonelor agricole,*
- q) specii de animale ce sunt admise a fi utilizate pentru pășunat sunt: bovine, ovine, capre și cai. În cazul în care se dorește creșterea porcinelor în formă „semisălbatică”, trebuie anunțat Administratorul în vederea analizării situației privind această formă de creștere a animalelor,*
- r) se interzice pășunatul sau staționarea turmei/cireadei în pădure sau pe lizieră. În cazuri excepționale poate fi permis tranzitul turmei/cireadei prin pădure, care se va desfășura în timp cât mai scurt posibil și doar în cazuri bine justificate.*
- s) nu vor fi realizate însămânțări de suprafață sau supraînsămânțări. Se pot face însămânțări cu specii din flora locală doar în cazurile când anumite porțiuni de pajiște se degradează sau sunt afectate accidental și acestea doar cu consultarea și avizul Administratorului.*
- t) în zonele unde se constată suprapășunat, Administratorul este împuternicit să ia măsurile necesare de prevenire a agravării acestuia,*
- u) poluarea de orice fel (substanțe lichide sau solide) a pajiștilor, depozitarea gunoaielor sau materialelor de construcții este strict interzisă.*
- (14) Administratorul are dreptul să monitorizeze activitatea de pășunat în Ariile Protejate pentru stabilirea impactului acestei activități asupra florei și faunei și pentru stabilirea unor eventuale restricții în zonele afectate.“*